

15 Σεπτεμβρίου 2015

Βιοηθικές θέσεις του Καθ. Γεωργίου Μαντζαρίδη (Νίκη Νικολάου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

Στο σημερινό της απόσπασμα, η μελέτη της θεολόγου Νίκη Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1hYG7H9>), ολοκληρώνει την εξέταση της συμβολής του Καθ. Γ. Μαντζαρίδη στην ανάπτυξη της Ορθόδοξης Χριστιανικής Βιοηθικής

Αξίζει να αναφερθεί ότι δύο είναι τα είδη των πτωματικών μεταμοσχεύσεων: (α) οι εκούσιες, κατά τις οποίες ο δότης ορίζει με τη θέλησή του να δοθούν τα όργανά του για μεταμόσχευση και (β) οι ακούσιες, κατά τις οποίες τα όργανα του δότη δίνονται για μεταμόσχευση με την εικαζόμενη συγκατάθεσή του[450]. Στην πρώτη περίπτωση, η δωρεά οργάνων γίνεται γιατί επήλθε ο θάνατος στον δότη, γεγονός που οδηγεί σε ένα άλλο ζήτημα, αυτό της ευθανασίας. Για την Εκκλησία είναι αδύνατο να συνδεθεί η προσφορά οργάνων για μεταμόσχευση με την ευθανασία του δότη[451]. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο χριστιανός πρέπει να παίρνει αποφάσεις με γνώμονα το γεγονός ότι αποτελεί μέλος της Εκκλησίας. Η Εκκλησία από τη μεριά της, πρέπει να κατευθύνει τους πιστούς προσωπικά και περιπτωτικά[452].

Όσον αφορά στη δεύτερη περίπτωση, το σώμα πρέπει να τυγχάνει σεβασμού. Η εικαζόμενη συναίνεση του ασθενούς, σε καμία περίπτωση δεν τιμά το ανθρώπινο πρόσωπο. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι συγγενείς ή τα πρόσωπα που συνδέονται στενά με τον ασθενή, αναλαμβάνουν όλη τις υποχρεώσεις και την περίθαλψη του ασθενούς. Είναι, λοιπόν, φυσικό να μπορούν να έχουν κάποιο λόγο για την ενδεχόμενη προσφορά των οργάνων του.

Αναφορικά με το θέμα της καύσης της σορού ενός ανθρώπου και της ταφής, ο Μαντζαρίδης λέει ότι αυτές συνδέονται με την τοποθέτηση του ανθρώπου απέναντι στο θάνατο[453]. Αφενός η καύση του σώματος δίνει την εντύπωση ότι εξαφανίζει οτιδήποτε που σχετίζεται με το θάνατο και αφετέρου η ταφή διατηρεί τη μνήμη του νεκρού και του θανάτου. Όταν κανείς ανατρέξει στην χριστιανική διδασκαλία για τη νίκη του θανάτου, τότε η όλη τοποθέτησή του απέναντι στο θάνατο θα αλλάξει: θα μπορεί να διατηρήσει τη μνήμη θανάτου χωρίς να ταλαιπωρείται[454].

Περαιτέρω, για την Ορθοδοξία η ταφή των νεκρών συνδέεται με τη διδασκαλία της για τον άνθρωπο και τον σκοπό της ύπαρξής του και για αυτό είναι προτιμότερη από την καύση των νεκρών. Το ανθρώπινο σώμα τυγχάνει σεβασμού από την Εκκλησία, γιατί «ο άνθρωπος εικονίζει τον Θεό όχι μόνο ως ψυχή αλλά και ως σώμα. Και ο σκοπός της υπάρξεως του ανθρώπου είναι να δεχθεί μέσα του αυτόν που εικονίζει, δηλαδή τον Θεό»[455]. Επιπλέον, το σώμα πρέπει να γίνεται σεβαστό καθότι είναι ο ναός του Αγίου Πνεύματος[456].

Ακόμη ένα αξιοσημείωτο σημείο, είναι το γεγονός ότι το νεκροταφείο χαρακτηρίζεται ως κοιμητήριο και ο νεκρός ως κεκ οιμημένος και συγχωρεμένος. Κατά τον Μαντζαρίδη, το τελευταίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, διότι η συγχώρεση αποτελεί μεγαλειώδη σύνθεση αισθήματος και ήθους. Αισθήματος γιατί «αυτός που συγχωρείται φιλοξενείται στον χώρο της προσωπικής ζωής αυτού που συγχωρεί

»[457] και ήθους γιατί «*συμφιλιώνει αυτόν που συγχωρεί και αυτόν που συγχωρείται*»[458]. Περαιτέρω, με τα μνημόσυνα (γίνονται σε τακτά διαστήματα και συνδέονται με τις φάσεις αλλοίωσης του σώματος) ο νεκρός παραμένει στη μνήμη των αγαπημένων του προσώπων[459]. Η καύση του σώματος δεν εμποδίζει την ανάστασή του, αλλά «*παραμορφώνει την προοπτική και την προσδοκία της Εκκλησίας για τον άνθρωπο*»[460]. Η ταφή καθιερώθηκε κατά την πρωτοχριστιανική περίοδο και έχει συμβολική ερμηνεία. Συνδέεται με την προσδοκία της καινούργιας ζωής[461] και όταν σβήσει αυτή η προσδοκία, η ταφή χάνει τη συμβολική της διάσταση[462].

Ολοκληρώνοντας, παρατηρούμε ότι η Ορθόδοξη θεολογία, δεν έχει προσφέρει συγκεκριμένες λύσεις στα βιοηθικά προβλήματα, αλλά θέτει κριτήρια και προϋποθέσεις, τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν. Με αυτό τον τρόπο σέβεται το ανθρώπινο πρόσωπο. Όπως η αφαίρεση της ζωής μπορεί να αποτελεί πράξη αυτοθυσίας και συνάμα πράξη περιφρόνησης του ανθρώπου, έτσι και η μεταμόσχευση οργάνων και ιστών, μπορεί να αποτελεί πράξη κορυφαίας αγάπης και ταυτόχρονα πράξη περιφρόνησης του ανθρώπου. Η Ορθόδοξη θεολογία επουδενώς δεν μπορεί να δεχθεί ότι η μεταμόσχευση είναι μηχανιστική διαδικασία. Μπορεί, όμως, να την δεχθεί ως πράξη αυτοθυσίας και για αυτό βλέπει την κάθε περίπτωση διαφορετικά. Ο χριστιανός, λοιπόν, δεν πρέπει να αποφεύγει την ιατρική, αρκεί να προσβλέπει στον Θεό και στην ωφέλεια της ψυχής του. «*Ο Θεός φροντίζει για τον άνθρωπο και δεν τον αφήνει να δοκιμασθεί πέρα από τις δυνάμεις του*»[463]. Όσον αφορά στην καύση του νεκρού ανθρώπινου σώματος, η Εκκλησία τηρεί αρνητική στάση, κυρίως γιατί η ταφή τιμά το σώμα του ανθρώπου και συνδέεται με την προσδοκία της καινούργιας ζωής.

[Συνεχίζεται]

[450] Στο ίδιο, σ. 273

[451] Στο ίδιο, σ. 274

[452] Στο ίδιο, σ. 275

[453] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική II*, ό.π., σ. 663

[454] Στο ίδιο, σ. 663

[455] Στο ίδιο, σ. 661

[456] *Α΄ Κορ.* 6,19

[457] Στο ίδιο, σ. 665

[458] Στο ίδιο, σ. 665

[459] Στο ίδιο, σ. 665

[460] Στο ίδιο, σ. 664

[461] Α΄ Κορ. 15,53

[462] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική II*, ό.π., σ. 664

[463] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, “Θεολογική προβληματική των μεταμοσχεύσεων” στο *Εκκλησία και μεταμοσχεύσεις*, ό.π., σ. 257